

Časopis „NAPREJ“ izhaja dvakrat mesečno in sicer 4. in 18.

Uredništvo, administracija in ekspedicija: Idrija št. 75.

Vse denarne pošiljatve na naslov:

Upravništvo „Naprej“.
Vse dopise in spise na uredništvo.

NAPREJ!

Lastnik lista:

„Idrijska okrajna organizacija.“

Naročnina za celo leto: v Idriji (brez donajanja na dom): K 1-92, (z donajanjem na dom): K 2-40, po pošti K 2-50; v Nemčiji 3 krone.

Posamezne številke 8 vin.

V. okrajni konferenci.

Poročilo delegatom o delovanju od 6. januarja 1904 do 30. septembra 1906.

Pregled našega delovanja od IV. konference kaže, da smo v vsakem pogledu vršili svoje dolžnosti.

V političnem oziru smo stali ves čas v boju proti nasprotnim strankam, glavno proti liberalni in klerikalni. V občinskem odboru, na javnih zborovanjih, pri volitvah, povsod sploh in pri vsaki priložnosti smo odkrivali brezobzirno bolne strani liberalnega gospodarstva ter s tem odpirali široki javnosti vpogled v občinsko upravo idrijskega mesta. Pri sleherni priložnosti smo razjašnjevali namene klerikalne stranke ter kazali na besede in dejanja katoliških gromovnikov, ki gredo le za tem, kako bi v vsakem oziru podjarmili slovensko ljudstvo. Pri volitvah v vse zastope (v delegacijo bratovske delegacije, v rudarsko zadrugo, v bolniško blagajno, v obč. odbore) smo se vedno bojevali proti obema strankama. Uspehi so bili skoro vedno povoljni. V rudarsko zadrugo (volitev 22. januarja 1905) so zmagali naši kandidatje z 442 glasovi; vseh glasov je bilo oddanih 506. Volitev v bratovsko skladnico 26. januarja 1905 se je udeležilo 520 volilcev, za naše kandidate oddano 440 glasov. Pri obojih volitvah so se združili liberalci in klerikalci proti nam, ali dosegli niso prav nikakih uspehov, kar zadostno kaže situacijo v Idriji. Vsi odborniki rudarske zadruge so socijalni demokratje — načelnik J. skup. rud. zadruge za Kranjsko je sodrug T. Filipič. Vsi voljeni odborniki bratovske skladnice so socijalni demokratje. V občinski odbor spodnejidrijski smo se udeležili tudi volitev. Na Cerkljanskem so

naši sodrugi prodrli s tremi kandidati. Najzanimivejše so bile občinske volitve v Idriji letošnje leto. Tod smo prodrli z dobro taktiko in agitacijo s 6 sodrugi — ker ima pa «Občno konsumno društvo, virilni glas — je 7 naših sodrugov sedaj v obč. odboru, ki tvorijo svoj lastni klub. Občinski odbor je izvolil izmed teh sedmih dva v občinsko svetovalstvo. V vseh odsekih so naši sodrugi častno zastopani. Interesantne pa so bile te volitve iz vseh ozirov. Političnega društva za naš okraj nismo mogli ustanoviti. 25. maja 1903 so se podala pravila za politično društvo «Naprej!» c. kr. deželni vladi, ki jih ni potrdila. 15. julija 1903 smo proti tej prepovedi napravili rekurz na c. kr. notranje ministerstvo — 20. julija 1905 smo pa (na večkratno urgovanje) dobili odgovor, da se potrjuje odlok prve inštanice... Cele dve leti je trajalo, predno so visoki gospodje potrdili prepoved pravil, ki jih je c. kr. tržaška deželna vlada l. 1900. potrdila v polnem obsegu.

Prvi maj smo vsako leto s popolno obustavo dela ter na zunaj najslovesnejše praznovali, manifestujoč za politične zahteve socialne demokracije.

Za splošno in enako volilno pravico je tudi proletarjat našega okraja svečano manifestiral. Dvakrat so množice delavskega ljudstva našega okraja slovesno z obhodi po Idriji zahtevale izpolnitev te delavske zahteve. 28. novembra pa se je naš okraj — na čelu seveda Idrija — dostojno pridružil zavednim manifestantom po Avstriji.

Soc. dem. časopisje smo širili s tem, da smo izdali od zadnje konference 70.000 izvodov našega okrajnega časopisa «Napreja». Razpečali smo tudi v tem času 22.820 izvodov «Rdečega Praporja» in 560 izvodov «Naših za-

piskov». Brošuric o «zvišanju duhovskih plač» smo razpečali 421, o splošni in enaki volilni reformi 732. Vsako leto smo širili majske spise ter delavske koledarje, tako da je skoro slednji organizirani proletarec vedno prejel vsako strankarsko edicijo.

Prepir, ki ga je imela naša organizacija z izvrševalnim odborom jugoslovanske soc. dem. stranke v Trstu od julija l. 1903, se je poravnal v zmislu sklepa strankarskega zbora z l. 1904 po razsodbi razsodišča z dne 9. aprila l. 1905 s tem, da se je reaktivirala naša organizacija kot uradna pripadnica stranke ter list «Naprej!» priznal kot uradno strankino glasilo.

V gospodarskem oziru smo izboljšali strokovno organizacijo rudarjev s tem, da smo v l. 1905 zopet pristopili korporativno v Unijo rudarjev avstrijskih ter konstituirali podružnico Idrijo in vplačevalnico Spodnjo Idrijo. Prepir med Unijo in idrijsko rudarsko organizacijo vsled ravnanja septembrske revirne konferenre v Zagorju l. 1903 se je s tem poravnal. — Ustanovili smo l. 1906 vplačevalnico Zveze lesnih delavcev, v katero so pristopili tukajšni gozdarski delavci. — Gospodarski položaj delavstva smo skušali izboljšati na različne načine. Mezdnó gibanje rudarjev eraričnega rudnika, ki je započelo z znanim shodom pri Barbari 10. januarja 1904. v zmislu IV. okrajne konferenre, je trajalo dve leti. 6. svečana 1906 je šele c. kr. poljedelsko ministerstvo z odlokom št. 625 ugodilo deloma našim zahtevam ter uvedlo nov plačilni normal za rudarje, po katerem pridejo rudarji v II. razred ter po katerem je odpadla sramotna šihтна mezda V. razreda s 30, ozir. 40 krajcarji ter bila uvedena najnižja šihтна mezda IV razreda s 1 K 30 vin. (1.— krona dnevno za 8 ur ter mesečno 9 K doklade). Že l. 1905 so se nekateri kopači pomaknili v II. razred, ali l. 1906 je novi plačilni normal določil pravico slednjega rudarja do avanzma v drugi plačilni razred. V tem mezdnem gibanju smo sklicali šest javnih rudarskih shodov ter nebroj posvetovanj. Naša organizacija je 31. vel. travna 1904 predložila po sodrugu A. Kristanu potom občinskega odbora na c. kr. poljedelsko ministerstvo peticijo za izboljšanje mezde rudarjev eraričnega rud-

nika. 2. novembra 1905 je predložila deputacija rudarjev vodena po sodr. Kristanu) c. kr. poljedelsk. ministru grofu Buquoyu memorandum rudarjev glede izboljšanja gospodarskega položaja. Minister je prišel baš inspiciirat erarični rudnik idrijski. — Tudi za delavce c. kr. eraričnih gozdov se je napravilo več korakov. Sodr. A. Kristan je tudi 2. novembra 1905 predložil ministru Buquoyu memorandum gozdarskih delavcev. V zadevi njihovega tužnega stanja se je večkrat interpeliralo potom c. kr. okrajnega glavarstva pristojne oblasti. — Glede bednega položaja čevljarskih pomočnikov v Žireh so se napravili v letu 1904 uspešni koraki na merodajnih mestih. Na sploh pa se je skrbelo za boljši gospodarski položaj delavstva s tem, da se je ojačilo «Občno konsumno društvo v Idriji», ki je postala centrala naše gospodarske organizacije ter združuje nad 650 rodbin v svoji sredi. Organizacija naša se je ozrla tudi na čipkarstvo, ki je v našem delokrogu zelo razširjeno; — ustanovilo se je s pomočjo dobro uspevajočega ženskega društva «Veda», produktivna zadruga čipkaric z imenom: «Prva idrijska čipkarska zadruga», katere uspehi vzbujajo mnogo upov. Čipkarice celega okraja se je oklepajo. Pri vsem tem pa se mora pomisliti, da morejo članice čipkarske zadruge biti le ženske.

V kulturnem oziru smo obračali veliko pozornost na čtivo, predavanja in diskusije. Skrbeli smo, da sta se knjižnici rudarske podružnice v Idriji ter vplačevalnice v Spodnji Idriji povečali in izboljšali. V Idriji se je dovolilo od predsedstva rudarske podružnice izposojevanje knjig članicam ženskega društva «Veda» ter članom vplačevalnice Zveze lesnih delavcev. Po več izvodov raznih časopisov («Slovenski Narod», «Štajerc», «Primorec», «Gorenjec», «Notranjec», «Naprej», «Rdeči Prapor», «Napred!», «Slobodna riječ», «Omladina», «Glück auf!», «Gewerkschaft», «Proletarec», «Glas svobode», «Naši Zapiski» i. t. d.) je bilo vedno razpoloženi v prostorih idrijske podružnice Unije — v spodnejidrijskih prostorih prav tako! Tudi «Občno konsumno društvo» je v Idriji v predsobi pisarne uredilo malo «Čitalnico» z

osmimi časopisi. — Predavanja, ki so jih prirejali v tej dobi gg. realčni učitelji, obiskovali so člani naše organizacije zelo pridno. V podružnici Unije v Idriji se je pa priredilo 142 diskusij ob navzočnosti 150 do 350 oseb. — Zastopniki organizacije pa so povsod vedno dvigali svoj glas po ustanovitvi javne knjižnice in čitalnice.

V organizacijskem oziru smo pa utrjali politične organizacije v Idriji, Spodnji Idriji ter uredili sistem zaupnikov po celem okraju. Strankarski davek v zmislu sklepov zadnjega strankarskega zbora nismo mogli popolnoma uvesti. — Razširjanje lista «Naprej!», ki ga izdaja organizacija že četrto leto, skušali smo po mogočnosti sistematično urediti.

Javnih ljudskih shodov smo priredili 26, in sicer po sledečem redu ter programu:

l. 1904	10. januarja:	1. Položaj in zahteve idrijskega rudarja.
		2. Sklepi o prvi točki.
» »	31. »	1. Rešitev resolucij shoda z dne 6. dec. 1903, podanih obč. odboru idrijskem.
		2. Občinske razmere.
» »	19. sušca:	1. Kaj je z zahtevami shoda pri Barbari dne 10. januarja.
» »	17. aprila:	1. Kaj je z zahtevami shoda pri Barbari dne 10. januarja.
» »	1. maja:	Z majskim dnevnim redom.
» »	4. »	1. Odgovor na zahteve rudarjev z dne 10. januarja.
» »	16. oktobra:	1. Bratovska skladnica c. kr. eraričnega rudnika in delavsko ljudstvo.
» »	4. decemb.:	1. Rudarske razmere.
l. 1905	29. januarja:	Občinske in rudarske razmere.
» »	9. marca:	Socijalna demokracija in njeni nasprotniki

v kulturnem, političnem in gospodarskem oziru.

l. 1905	1. maja:	Majska proslava.
» »	22. oktobra	dop. v Idriji: Splošna in enaka volilna pravica.
» »	22. »	pop. v Sp. Idriji: Splošna in enaka volilna pravica.
» »	19. nov.:	Rudarske razmere; Splošna in enaka volilna pravica; Občinske razmere.
» »	26. »	Splošna in enaka volilna pravica.
» »	28. »	Splošna in enaka volilna pravica.
» »	17. dec.:	O občinskem gospodarstvu v Idriji.

l. 1906	6. januarja:	1. Pomen združništva za današnjega delavskega človeka.
		2. Važnost «Prve idrijske čipkarske zdruge v Idriji.»
» »	7. »	1. Bankerot liberalnega gospodarstva v idrijski občini.
		2. Naše časopisje.
» »	21. »	Rudarske razmere.
» »	1. aprila:	1. O bratovski skladnici.
		2. O rudarskih razmerah.
		3. O c. kr. rudniški šoli.
» »	8. » v Spod. Idriji:	Občinske volitve v Spod. Idriji.
» »	1. maja:	Majska proslava.
» »	17. junija:	Občinske volitve v Idriji in delavsko ljudstvo.
» »	26. » v Idriji:	Proč s klerikalizmom!
» »	26. » v Žireh:	Proč s klerikalizmom!

Klerikalna stranka je priredila v ti dobi en javen shod 28. aprila 1906, kateri smo okupirali ter en zaupen shod (v jan. t. l.), na

katerem smo povedali klerikalni gospodi odkrito svoje mnenje. Liberalci so 1. 1905 sklicali tri javne društvene shode (2. aprila, 24. septembra in 15. oktobra), kjer smo povsod aktivno nastopili ter povedali, kar je šlo gg. sklicateljem. Obrtniki so sklicali tudi 28. maja t. l. javni protestni shod, na katerem smo tudi precizirali svoje stališče.

O naslednjih tožb na posamezne sodruge ter list «Naprej» govorilo bode blagajniško poročilo, ki bode tudi pokazalo finančni obrat ter stanje ves čas naše poslovne dobe.

Idrija, 30. septembra 1906.

**Izvrševalni odbor okrajne
soc. dem. organizacije.**

ZMES.

Naprej! Socialna demokracija zmaguje!

16. m. m. so bile v Pragi volitve v obrtna sodišča. Socialno-demokratski kandidati so dobili 12.990 glasov, združeni mladočeski, narodno-socialni, radikalni in klerikalni kandidati pa — 6172 glasov. L. 1904 so pri volitvah v obrtna sodišča dobili socialni demokratje 9023 glasov, nasprotniki 5002. V dveh letih je socialni demokraciji naraslo skoro 3000 glasov. Vse skupine (razen trgovske) so v rokah socialne demokracije, ali tudi v trgovski skupini bo pri prihodnjih volitvah socialna demokracija zmagovalka. Letos so dobili socialni demokratje v trgovski skupini 1711 glasov, nasprotniki 1830 — torej le 119 glasov je manjkalo, katere se bode dvojno dobilo do prihodnjih volitev. — Slovaški socialni demokratje na Ogrskem so si ustanovili drugi mesečno izhajajoči list z imenom «Naprej!» List štirinajstdnevnik pa naši sodrugi ne morejo izdajati, ker ogrska vlada zahteva za liste, ki izhajajo večkrat kot enkrat na mesec, kavicjo v znesku 11.000 kron.

Iz Rusije. Trepov, general in vrhovni poveljnik Petrograda, je umrl. Našli so mrtvega v postelji. Vladni listi poročajo v svet, da je umrl naravne smrti, ali tega noče skoro nihče verjeti. Splošno je znano, da je bil Trepov najbolj sovražen človek v Rusiji, kajti njegova zverska krvoločnost je bila brezmejna. Zato tudi nahaja več verjetnosti poročilo, da so revolucionarji Trepova zastropili. Trepov je bil dlje časa od revolucionarjev na smrt obsojen, in par generalov, podobnih Trepovu, je že bilo od revolucionarcev ubitih. — Čarska rodbina je

zapustila Petrograd ter se vozi po finskem morju v nadi, da je na morju varnejše kot na suhem.

Sploh pa divja po Ruskem revolucija in contrerevolucija, da je groza. V Siedlcu je povzročila dvorska kamarila pogrom, to je mesarsko klanje, v katerem je padlo 500 ljudi. Kozaki in carski vojaki so ropali in kradli na vse pretege. Kamarila je grozila s pogromom (klanjem) tudi mestu Varšavi, ali za enkrat se je to opustilo. Sicer se naseljuje v Varšavo najbolj divjo soldatesko, ki ob belem dnevu strelja na vsakega, kdor ji ni všeč. Dogodki zadnjih dni v Varšavi, Lodzu in drugih mestih so kar neverjetni.

Revolucionarji seveda ne gledajo mirno — ampak ravnaajo se «zob za zob» ter ubijajo visoke dostojanstvenike, generale, činovnike, samo če jih le zalotiti morejo. Takoj po pogromu v Siedlcu so ubili revolucionarji tamošnjega vojaškega načelnika, v Kovnu so ustrelili ravnatelja policije, v Varšavi nekaj oficirjev; v Žyrardovem so z bombo pobili 9 policijskih uradnikov. Generalnega majorja Deroševskega, ki je bil član vojaške sodnije, so ubili revolucionarji na ulici. Poleg tega, da revolucionarji ubijajo, kogar dobé, ravnaajo tudi «zob za zob» v tem oziru, da ropajo državne in erarne kase. Z oropanim denarjem pa si kupujejo orožje — v privatne namene se ne sme niti vinar porabiti. V Jeroncova, ki je oropal veliko banko v Moskvi ter si nekaj denarja zase pridržal, so revolucionarji kruto kaznovali, kajti njihovo počenjanje nima nobenih ego-

ističnih nagibov, vodi jih le ljubezen do svobode ter sovražstvo do tiranov in samodržtva.

Vlada lovi in išče revolucionarce z vsemi sredstvi. Kogar dobe v roke, gorje mu! Študent Masuchin je bil obešen, istotako revolucionar Mazacio. Anarhistinja Ackermanova je tudi obsojena k smrti, socialistinjo Lemenovo je nek surovi vojak ustrelil v ječi, učiteljico Konopljanikovo, ki je ustrelila generala Minna, čaka smrt na vešalih.

Štastika ubitih na obeh straneh bode izkazovala ogromne številke.

Prezanimiv je govor, ki ga je Konopljanikova govorila pred sodnijo. Dejala je:

«Umorila sem generala Minna. Članica sem socialistične revolucionarne stranke in sicer v bojnem oddelku severnih krajev. Zakaj sem umorila generala Minna? Vsem je znano, kako sta generala Minn in Kreman v decembru lanskega leta v Moskvi divjala — hujske v nobeni sovražni deželi ne bi mogla. Na tisoče mrtvih kliče maščevanje na nju! Čemu sta ubijala moskovsko ljudstvo? Zato, ker je delavsko ljudstvo, umučeno v revščini in nevednosti, vzdignilo prapor upora proti večnim zatiralcem in izkoriščevalcem. Umorila sem generala Minna kot ubijalca bojnikov, ki so se borili za svobodo — kot ubijalca onih nedolžnih, s katerih krvjo je on moskovske ulice poškopril. Nikolaj II. se je obkrožil z opričniki po vzoru Ivana Groznega. Minni, Orli, Trepovi, povzročitelji pogromov obdajajo tron. Rdeče so roke vseh teh — prelita kri jim je pustila neizbrisne spomine. Če umorim kakšnega opričnika izmed družbe Romanovcev, hočem spomniti carja Romanova samega, da moreta istotako, kot padajo njegove opore, tudi on in njegov tron pasti. Vprašali ste me, kdo je meni dal pravico moriti. Moja stranka je sklenila na beli teror vlade z rdečim terorjem odgovarjati.»

Konopljanikova je sodišču razlagala svoj nazor na «pravico» in vprašala:

«Kdo pa je Vam, gospôda, vlada i. t. d. dal pravico ljudstvo teptati, uničevati v vsakem pogledu, zapirati v ječe, pošiljati v Sibirijo, obešati, streljati? Vi ste si to pravico

sami vzeli — Vaše pravo je pravo močnejših. In to pravo ste si sami sankcionirali — popje (duhovniki) so Vam ga pa še posvetili. Ali sedaj prihaja pravica ljudstva, kateri ste Vi napovedali boj — mi pa smo bojevniki za to pravico proti Vam.»

Pripovedovala je Konopljanikova dalje v krasnem govoru svoje življenje. Hči kmečkih staršev je postala učiteljica na kmetih, kjer je hotela delati v blagor zanemarjenega ljudstva, ali popje, žandarji, uradnik, kantorji so je denuncirali. Zapustiti je morala učiteljski stan. Izprevidela je, da se morajo najpoprej razmere v Rusiji popraviti — boj proti tiraniji vlade ter proti despotizmu je nujen in neizogiben — in postala je revolucionarka. — Bila je velikokrat zaprta radi agitacije med ljudstvom. Svoj govor je končala:

«Po rusko vladati, se pravi ropati, pozigati, moriti. Zgodovina ruskega ljudstva je povest o nedolžno preliti krvi. Uvidela sem, da se vsa absolutistično-birokratična stavba drži pokoncu le z nasiljem uradov, z večnim belim terorjem vladajočih. In življenje mi je vdahnilo sledeče prepričanje: novega se nedanič napraviti, dokler ni staro razdejano. Četudi se ne dajo ideje opreti ob bajonete, ne da se tudi z idejami odstraniti bajonetov. In postala sem vsled tega teroristinja... Absolutistično-birokratični režim je v zadnjih izdihih. Zdaj preživljamo zopet periodo potlačevanja. Ali ves trud je zaman. Niti represalije, niti zapiranje, niti izgnanstvo, niti vešala, niti umori vseh vrst, niti progoni — nič, prav nič ne bo ustavilo ljudskega gibanja. Vi me bodele obsodili na smrt. Pa naj umrem na vešalih, ali v prisilnih delavnicah, ali v mučilnici, umrla bodem z eno mislijo: Pozdravljeno bodi, moje ljudstvo, dala sem ti malo, ker sem malo imela, dala sem ti le življenje svoje. In umrla bom z vero, da pridejo dnevi, ko se bo omajal tron in ko bo padel ter da bode zasijalo čez velike ruske ravnine solnce svobode.»

Konopljanikova je mala, drobna devojka — srce ima veliko in dušo krasno, lepšo kot najkrasnejši smaragd.

Na Španskem se je začelo tudi že uspešno antiklerikalno gibanje, katero so provzročili neprevidni vatikanski diplomatje. Stvar je tale: Na Španskem so imeli od leta 1889 fakultativni civilni zakon. Rimski kuriji (papežu in kardinalom) pa se je posrečilo ta zakon l. 1900 omejiti. Ministrstvo je tega leta izdalo odlok, ki določa, da se smejo odslej civilno ženiti le oni pari, v katerih je eden nekatolik. V aprilu letošnjega leta pa je kurija hotela popolnoma odpraviti civilni zakon. Ministrstvo Moret je dobilo od kurije n o t o , da je civilni zakon sploh prepovedati. N o t a se je takrat odložila nerešena na stran. V juliju je prišlo na krmilu ministrstvo Lopez Dominquez, ki je sklenilo klerikalnemu požrešju napraviti konec. Neka nesramna urgacija glede rešitve n o t e s strani nunciature je provzročila, da je izšel kraljevski dekret, ki je članek 43. drž. zakona zopet uveljavil ter dovolil vsakemu Špancu oženiti in omožiti se potom civilnega zakona! Kleri-

kalcu besné. Ali zopetna upeljava civilnega zakona je samo z a č e t e k cele vrste politično-verskih vprašanj, ki pridejo sedaj na dan. Na Španskem določa en zakon iz leta 1887, da morajo vse kongregacije svoje usidrenje državnim oblastvom redno naznaniti ter o svojem gospodarstvu položiti račune. Ali ta zakon je bil le na — papirju. Vlada hoče zato predložiti državnemu zboru n o v a s o c i a c i j s k i z a k o n . Lahko si vsakdo misli, kako je bogatim samostanom pri srcu, ko preti nevarnost zanje, da bodo morali plačati davke od svojih ogromnih bogatstev. Saj so se vendar desetstisoči francoskih kongregacistov samo zato izselili v Španijo, ker so upali nemoteni množiti svoje kapitale. — Torej tudi na Španskem se dani. Kmalu bo Avstrija edina država na svetu, kjer ne bode civilnega zakona in kjer bodo popovske armade oblastno šopirile svoje nikdar dovolj n e p o k r i v a j o č e peruti.

Iz idrijskega okraja.

Na konferenco! 7. t. m. se bode vršila IV. redna konferenca socialno demokratične stranke našega okraja. Dnevni red (provizoričen) smo že v zadnji številki naznanili. Morebiti se v zadnjem hipu še kaj doda. Udeležnikov je priglasenih že nekaj nad petdeset. Prostor za konferenco je začasno določen v prostorih podružnice «Unije rudarjev avstrijskih».

„Naprej!“ Delavci, širite naš list! Naj ne bode nikogar v našem okraju, ki bi ne bil naročnik in odjemalec našega lista. —

Predavanja. Blizajo se mrzli jesenski nedeljski popoldnevi. Čas predavanj nastane. Lani in predlanskem so gg. profesorji mestne realke priredili par lepih predavanj. Bode-li letos tudi kaj? Kupil se je bil predlanskem skioptikon. Gosp. profesor Reissner je ž njim pokazal prav veliko lepih slik — odkar pa je g. profesor Reissner odšel — ni več skioptikon v rabi. Prav veselilo bi nas, ter tudi prav zelo ustrezno bi bilo idrijskemu prebivalstvu, ako se letos zopet prirede predavanja. Seveda se mora naznaniti čas predavanj onim, ki se zato zanimajo, in ne onim, ki predavanja ne posečajo.

Nikava potrebuje preuredbe. O tem je splošna sodba. Kompetentni organi pa kar nočejo razumeti, da bi bilo treba to nesnago regulirati. Nočejo smatrati Nikave kot hudournik, češ, da ni — ker počasi teče. Apelirali bi merodajne oblasti, da napravijo vendar kaj za Idrijo ter da uprô najpoprej oči v Nikavo.

Glede idrijskih gostiln, restavracij in hotelov naj se kaj ukrene — polagal je na srce c. kr. okrajni glavar županu in občinskim svetovalcem dne 25. septembra, ko so prišli napraviti župansko, oziroma svetovalsko obljubo. Resne čne so bile vse besede gosp. c. kr. okrajnega glavarja — kajti v pogledu gostiln za tuje je v Idriji želeti vsega. Vsak tujec se zgraža nad idrijskimi hoteli in gostilnami; domačini se žalostno smehljajo — saj ni pomoči! Imamo par lokalov, v katerih bi lahko bile poštene gostilne v vsakem pogledu — lahko bi zadovoljile vsakega tujca . . . ali, napisati bi morali satiro, ki bi žgala in palila. Občinski svet se bode moral s tem pečati, da povzdigne promet s tujci. Bode to skeleče vprašanje težko rešiti, prav težko, ali, ako bodedo hoteli vsaj nekoliko postaviti Idrijo v vrsto drugih mest, začeti bomo morali brez ozirov na desno in levo!

Glede pisanja našega lista o čitalniški gospôdi se jezi «Slovenski Narod» nad nami. Razumemo gospoda dopisnika — ali muenje naše je, da tu ni na mestu noben oportunist. Ako so merodajni člani «Čitalnice» za prepustitev dotičnih prostorov občini v svrhu javne čitalnice — je pač potem lahka izvršitev projekta. Proračunska doba se bliža!

„Slovenec“ v svojih noticah namigava glede šolskega odseka to in ono. Mi priporočamo gospodu dopisniku, naj bo tiho — zlasti glede tiste učne moči, kateri se noče priznati «nadur». Zakaj naj bo tiho,

o tem naj se bolje informira. — Sploh se klerikali malo preveč vmešavajo v zadeve, kamor bi sploh pristopa ne smeli imeti. Šola in klerikali — to je svetloba in tema!

O opustitvi nedeljskih maš za realce — se je le nekje nekaj namignilo. «Slovenec» pa je že ves v ognju ter kriči: šolske postave ne bodo tega dovolile. Seveda pridni «Slovenčev» dopisnik ne pozna, če bi jih — moralo bi mu biti znano, da že vsak oče lahko svojega otroka obvaruje vseh teh dobrot. Kdor je pobožen, pojde že sam v cerkev, zato ni treba še posebej pritiskati na ljudi. Prisiljena stvar pa ni nobena dobra. In — šola ter cerkev si vendar vedno nasprotujeta. Šola uči, da je vsa svetloba od solnca ter podobnih svetlobo proizročajočih teles . . . Cerkev pa pravi —: bodi svetlo in bilo je . . . Pa o tem se bomo še pomenili.

Na Slovenskem manjka res naprednih učiteljev, ki bi razumeli ter propagirali svobodno šolo. Neodvisni učitelji in profesorji raznih komunalnih šol bi morali korakati na čelu bojevnikov. Kdaj neki se to zgodi? Nekateri se izgovarjajo, najprej kruh, potem drugo — no, nekaterim pa ta izgovor ne prilega!

Mestna dela. Poročilo referenta finančnega odseka za leto 1905 je navajalo dejstvo, da se lahko upravičeno prav mnogo očita delom, ki so izvršena v lastni upravi občine. Dejstvo je tudi dalje, da se da ravno tako veliko očitati delom, ki jih za občino prevzemo ljudje, ki so fušarji, ker jih občina ne uadzoruje. Znani Anton Novak, po domače Muha, je prevzel dela pri vodovodu Lačna voda, pa je tako napravil, da se bode moralo skoro vse popraviti. Dobil je nalog, kopati za vodovod čez meter globoko, kopal pa je 40—50 cm globoko ter hotel tako prevariti občino, ki je premalo nadzorovala. Kako se imenuje Novakovo počenjanje — o tem sodbo prepuščamo državnemu pravdniku.

Avtomobilna poštna zveza Idrinja-Logatec in Idrinja-Sv. Lucija. Vsak čas imamo kaj nove tolažbe. Nekaj časa smo se tolažili z železnico Vrhniko-Idrijo, nekaj časa nam je vzbujala nade železnica Logatec-Idrija, nekaj časa zopet proga Idrinja-Sv. Lucija. Vsaka reč je pa le malo časa trpela — in up je šel po vodi . . . Zdaj pa imamo novo tolažbo: avtomobilna poštna zveza. Smeh na stran! Gotovo je, če kdo in če kako mesto potrebuje boljše zveze — potrebuje jo Idrinja. Iz Idrije v Logatec dolge štiri ure, iz Idrije v Sv. Lucijo dolgih šest ur. Merodajni faktorji naj se vendar zgamejo, da ne bodo vse nade — prazne!

U slovo!

Odhajajoč v Ameriko za kruhom, poslavljam se tem potom od vseh znancev in prijateljev.

Anton Mrovlje.

Haveloki in pelerine

vsake velikosti iz trpežnega
in nepremočljivega blaga

dobijo se pri

L. STROSU

krojaškem mojstru

v Idriji.

Hotelir Fric Novak

v Ljubljani

sprejme

3 vajence 3

v kavarno, oziroma v restavracijo.

Skrb vsake gospodinje je posvečena družinski blaginji!

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

Je po Kathreinerjevem načinu svojega proizvodjanja okusna, zdravja v prospeh in poceni, ima torej neprecenljive prednosti za vsako gospodinjstvo!

Poudarjajte pri nakupovanju izredno ime Kathreiner in zahtevajte le izvirne zavoje s varstveno znamko župnik Kneipp.

Rastlinski liker
in
rastlinska grenčica

 „Jelen“

sta sestavljena iz najzdravilnejših planinskih rastlin, podpirata in pospešujeta prebavo, krepiata želodec in ž njim celo človeško telo ter sta vsled teh svojih odličnih lastnosti najboljša izdelka te vrste.

Edini izdelovatelj:

Anton Jelenec v Idriji

imetelj rastlinske destilacije „Jelen“.

10-7